

Eerste resultaten van een onderzoek naar reduplicatie in West-Germaanse talen

Peter Dirix

Leuven, 23/11/2021

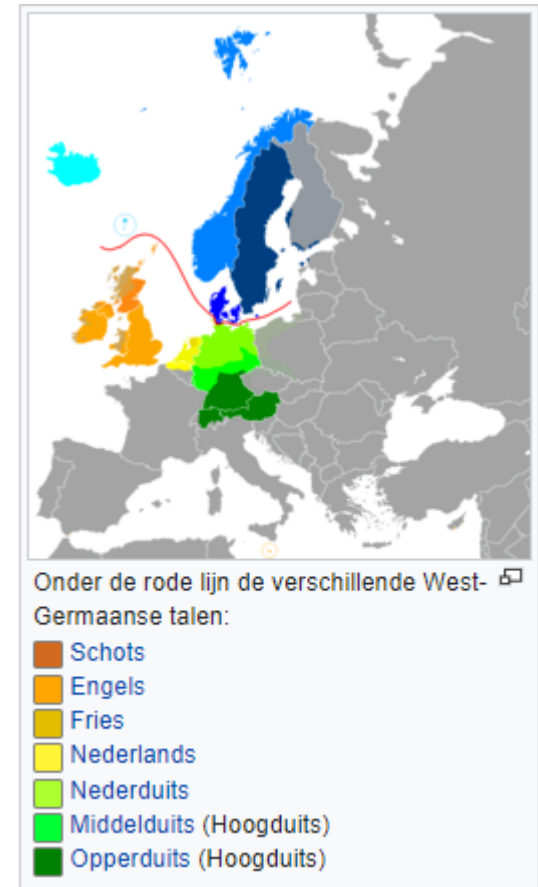

OVERZICHT

- Inleiding: West-Germaanse talen, reduplicatie
- Onderzoeksdoel en -methode
- Resultaten voor Afrikaans
- Resultaten voor Engels en Nederlands
- Besluit en toekomstig werk

WEST-GERMAANSE TALEN

- Indo-Europees
 - Germaans
 - West-Germaans
 - Angelsaksisch
 - Engels
 - Schots
 - Fries (3 varianten)
 - Nederfrankisch
 - Nederlands (-> Afrikaans)
 - Limburgs (Maas-Rijnlands)
 - Nederduits
 - Hoogduits
 - Middelduitse dialecten (-> Luxemburgs, Jiddisch)
 - Opperduitse dialecten

REDUPLICATIE

- Reduplicatie = herhaling van (een deel van) de stam van een woord
- Komt in veel taalfamilies voor
- Maakt deel uit van taalverwerving, bv. ook woorden zoals *mama* en *papa*
- Vaak ook in klanknabootsingen (onomatopeeën) zoals *tamtam*, *boemboem*

REDUPLICATIE

- Gedeeltelijke en volledige reduplicatie
 - Reduplicatieeven: chit-chat
- 3x = triplicatie
- Grammaticale functie:
 - Meervoudsvorming
Maleis: rumah (huis), rumah-rumah (huizen)
 - Afgeleide betekenis
Mandarijn: 人 rén (persoon), 人人 rén rén (iedereen)
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Reduplicatie>

ONDERZOEK

- Trigger: jonge mensen lijken dit meer en meer te gebruiken in het Nederlands
- Iconische uitspraak
Haroon in Temptation Island (2016):
Je hebt kijken en je hebt kijken-kijken.
- Prototypisch gebruik?
- Is dit overgenomen uit het Amerikaans-Engels waar het ook lijkt te bestaan?
- Samen met Cora Pots

ONDERZOEK

- In Afrikaans is dit bekend fenomeen:
 - Botha (1988), Conradie (2003), Van Huyssteen (2004), Den Besten et al. (2012) maar meestal gewoon beschrijvend
- In andere talen:
 - Hohenhous (2005), Matiello (2013) -> Brits-Engels
 - Duits, Amerikaans/Zuid-Afrikaans-Engels, Nederlands -> Ø

METHODE

- Corpusonderzoek -> zoek naar alle voorkomens (hedendaagse of diachronische corpora)
- Classificeer per:
 - Woordsoort
 - Semantische functie

METHODE

- Niet geïnteresseerd in:
 - Klanknabootsingen
 - Leenwoorden:
couscous/koeskoes, agar-agar, ...

AFRIKAANS

- VivA Korpusportaal
 - 300 miljoen woorden
 - Grotendeels Standaard-Afrikaans en schrijftaal
 - Bevat ook literatuur en transcripties
- Komt voor bij praktisch alle woordsoorten, maar vnl. een- en tweelettergrepige woorden van Germaanse oorsprong
- Bijna 500 verschillende lemma's

AFRIKAANS

- Semantische functies:
 - Versterkend
'n bietjie-bietje, gesug-sug, blou-blou, dreun-dreun, byna-byna, ja-ja
Reën drup-drup teen my vensterruit.
 - Grammaticaal: ter vervanging van onvoltooid deelwoord
Hy het huppel-huppel weggehardloop.

AFRIKAANS

- Semantische functies:
 - Grammaticaal: creatie van nieuwe bijwoorden
een-een, bietjie-bietjie, groep-groep
‘een voor een’, ‘beetje voor beetje’, ‘groep voor groep’
Gooi die beslag bietjie-bietjie in die warm vet [...]
 - Idioom: woord voor spelletjes
dokter-dokter, bal-bal, huisie-huisie
‘doktertje’, ‘balletje’, ‘huisje’

AFRIKAANS

- Semantische functies:
 - Idioom – andere woorden
dik-dik, dirk-dirk, kêr-kêr (dieren en planten)
Dis 'n jaar van bling-bling
'alles wat blinkt'
handjie-handjie 'hand in hand'
hoor-hoor (leenvertaling van 'hear hear')
fluit-fluit, my storie is uit
Vrydagnag reën dit so kol-kol in die berg ('hier en daar')

AMERIKAANS-ENGELS

- Corpus of Contemporary American English
 - 1,1 miljard woorden uit periode 1990-2020
 - Spreektaal, fictie, tijdschriften, kranten, academische teksten, ondertitels, websites
- Komt voor bij praktisch alle woordsoorten, maar vnl. een- en tweelettergrepige woorden van Germaanse oorsprong
- Ongeveer 50 verschillende lemma's

AMERIKAANS-ENGELS

- Semantische functies:
 - Prototypisch (vnl. zelfstandige/bijvoeglijke nw.)
a drink-drink, meat-meat, sick-sick, sex-sex
Doc, are you saying your phone is alive? Like alive-alive?
 - Versterkend (alle woordcategorieën)
No. No. Ugly words. Ugly ugly words.
Bye-bye (goodbye = God be with you)

AMERIKAANS-ENGELS

- Semantische functies:
 - Idioom.
Maybe I borrow small small.
Time for sleepy-sleepy.
off-off-Broadway (kleine theaters)

BRITS-ENGELS

- Onderzoek van Hohenhous (2005)
- British National Corpus + aantal kleinere spreektaalcorpora
- Eerste voorkomen van prototypisch gebruik rond 1997
- Gebruik vrij vergelijkbaar met Amerikaans-Engels

NEDERLANDS

- (Werk van Cora Pots)
- SoNaR-corpus
 - 500 miljoen woorden tot 2015
 - Apart corpus van nieuwe media
- Komt voor bij praktisch alle woordsoorten, maar vnl. een- en tweelettergrepige woorden van Germaanse oorsprong
- Ongeveer 20 verschillende lemma's

NEDERLANDS

- Semantische functies:
 - Prototypisch
Als het echt geel-geel is, dan is blauw beter.
Ziek ziek of ziek in het hoofd?
hersendood mss, maar niet dood-dood
Je hebt kijken en je hebt kijken-kijken
 - Versterkend (alle woordcategorieën)
Mooi mooi mooi!
Ik ben stom stom stom.

NEDERLANDS

- Semantische functies:
 - Idioom.
iets blauwblauw laten
- Onlinewoordenboek:
 - meisjesmeisje (meisje-meisje)

BESLUIT

- Hebben betere en recentere data nodig voor Nederlands
- Herhaal werk voor Duits en Zuid-Afrikaans-Engels
- Engels en Nederlands lijken op elkaar
 - Weinig idioom, maar kan wel oud zijn
 - Voornamelijk versterkend
 - Prototypisch gebruik is nieuw

BESLUIT

- Afrikaans:
 - Veel grotere frequentie
 - Geen prototypisch gebruik
 - Heeft naast een versterkende ook grammaticale functies (*huppel-huppel, een-een*)
 - Ook meer idioom

Bedankt voor jullie
aandacht!

BIBLIOGRAFIE

- Botha, R. P. 1988. *Form and meaning in word formation. A study of Afrikaans Reduplication*. Cambridge: CUP.
- Conradie, J. 2003. The iconicity of Afrikaans Reduplication. In: W.G. Müller, and O., Fischer (Eds.) *From Sign to Signing*. Amsterdam: Benjamins, 203-224.
- Den Besten, H., Luijks, C. and Roberge, P.T. 2012. Reduplication in Afrikaans. In: T. van der Wouden (Ed.), *Roots of Afrikaans. Selected writings of Hans den Besten*. Amsterdam: Benjamins, 195-219.
- Hohenhous, P. 2005. Identical constituent compounding – a corpus-based study. *Folia Linguistica* 38(3-4), 297-331.
- Mattiello, E. 2013. *Extra-grammatical morphology in English. Abbreviations, Blends, Reduplicatives, and Related Phenomena*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Van Huyssteen G. B. 2004. Motivating the composition of Afrikaans Reduplications. In: Radden G and K.-U. Panther (Eds). *Studies in Linguistic Motivation*. Berlin: Mouton de Gruyter, 269–292.